

Utbildningsutskottets betänkande

1976/77: 29

med anledning av propositionen 1976/77: 76 om utbildning av förskollärare och fritidspedagoger m. m. jämte motioner

Propositionen

I propositionen 1976/77: 76 har regeringen (utbildningsdepartementet) — efter föredragning av statsrådet Mogård — föreslagit riksdagen att

1. godkänna de riktlinjer för utbildning och fortbildning av förskollärare och fritidspedagoger m. m. som angetts i propositionen,
2. godkänna de riktlinjer för utbildning av hemspråklärare som angetts i propositionen,
3. godkänna de riktlinjer för försöksutbildning av lärare i slöjd i kombination med engelska eller matematik, vilka angetts i propositionen.

Propositionen innehåller förslag till ändrad förskolläro- och fritidspedagogutbildning. För den som har genomgått vårdlinjens barna- och ungdomsvårdsgren eller har annan barnskötarutbildning skall förskolläro- eller fritidspedagogutbildningen omfatta 80 poäng. För den som har genomgått eller har kunskaper motsvarande annan tvåårig linje i gymnasieskolan skall utbildningen omfatta 100 poäng. Förpraktiken avskaffas.

Omorganiseringen av utbildningarna skall enligt förslaget påbörjas läsåret 1978/79. För tillträde till förskolläro- och fritidspedagoglinjerna skall krävas allmän behörighet för högskolestudier. Under en övergångstid fram till läsåret 1980/81 skall dock endast krävas grundskola för tillträde till dessa linjer.

Utbildade förskollärare, fritidspedagoger och barnavårdslärare skall enligt förslaget kunna genomgå vidareutbildning om 20 veckor till pedagogik/metodiklärare. För tillträde till vidareutbildningen skall förutom grundutbildning krävas fyra års yrkeserfarenhet.

Med utgångspunkt i förskole- resp. fritidsverksamhetens förändrade mål och inriktning innehåller propositionen även vissa principiella förslag beträffande förskolläro- och fritidspedagoglinjernas mål och innehåll.

I propositionen föreslås vidare att en allmän linje för utbildning av hemspråklärare inrättas. Utbildningen föreslås omfatta 80 poäng och bestå av dels praktisk-pedagogisk utbildning, dels ämnesstudier i hemspråk, svenska och omvärldsorientering. Inom ramen för utbildningen bör ges möjligheter till viss fördjupning mot antingen förskola samt grundskolans låg- och mellanstadium eller grundskolans mellan- och högstadium samt gymnasieskolan.

Utskottet

Riksdagen beslöt hösten 1976 (prop. 1975/76: 110, UbU 1976/77: 8, rskr 1976/77: 46) att produktionsenheten vid utredningen (U 1971: 13) angående den fortsatta verksamheten med radio och television inom utbildningsväsendet (TRU) och utbildningsprogramenheten vid Sveriges Radio AB (SR/UTB) inklusive Sveriges Radios vuxenutbildning (SR/VUX) skall läggas samman den 1 januari 1978 till ett nytt utbildningsprogramorgan. Detta skall utgöra ett dotterbolag till Sveriges Radio AB.

För att förbereda sammantörändret och bildandet av det nya bolaget, Sveriges Utbildningsradio aktiebolag, har regeringen tillsatt en organisationskommitté (U 1976: 16). Den 10 februari 1977 inkom kommittén med anslagsframställning för det nya bolagets verksamhet under budgetåret 1977/78.

I propositionen 1976/77: 100 (bil. 12 p. F 1) har medel beräknats dels för viss utbildning via radio och television, dvs. för TRU:s och SR/UTB:s verksamhet under andra halvåret 1977, dels för den nya utbildningsradions verksamhet under första halvåret 1978. Medelsbehovet har beräknats uppgå till sammanlagt 56 906 000 kr.

Nu föreslås i propositionen 1976/77: 89 att riksdagen med ändring av förslaget i propositionen 1976/77: 100 skall anvisa dels ett reservationsanslag av 29 946 500 kr. för tiden den 1 juli t. o. m. den 31 december 1977 till Viss utbildning via radio och television m. m. — innefattande 29 446 500 kr. till TRU och SR/UTB i enlighet med beräkningarna i propositionen 1976/77: 100 och 500 000 kr. för Sveriges Utbildningsradios kostnader under andra halvåret 1977 —, dels ett anslag av 31 746 500 kr. för tiden den 1 januari t. o. m. den 30 juni 1978 till Sveriges Utbildningsradio aktiebolag. Anslaget till utbildningsradion har beräknats på grundval av medelstilldelningen till viss utbildning via radio och television budgetåret 1976/77 varvid viss uppräknig skett med hänsyn till kostnadsökningar av automatisk natur. Vidare har medel beräknats för vissa resursförstärkningar och engångsutgifter. Den behållning som vid utgången av år 1977 finns på reservationsanslaget Viss utbildning via radio och television m. m. föreslås få föras över till anslaget Sveriges Utbildningsradio aktiebolag.

Organisationskommittén har föreslagit att produktionsnivån vid Sveriges Utbildningsradio skall motsvara den som förelåg budgetåret 1970/71 vid SR/UTB och budgetåret 1974/75 vid TRU. För detta ändamål har kommittén beräknat en resursförstärkning om 2 400 000 kr.

Föredragande statsrådet anser att frågan om en återhämtning av produktionsvolymen till den av kommittén föreslagna nivån först bör bedömas av den nya styrelsen och är därför inte beredd att beräkna medel för ändamålet.

I motionen 1976/77: 1491 yrkas att riksdagen skall anvisa 2 400 000

4. hemställer att regeringen snarast förelägger riksdagen förslag om den kommunala fritidspedagogutbildningens avveckling och inordnande i den statliga högskoleorganisationen,

5. ger regeringen till känna vad som i motionen anförs angående särskild information och fortbildning av förskolans personal,

6. ger regeringen till känna att graderade betyg inte bör införas i utbildningen av hemspråklärare,

1976/77: 1551 av fru Eliasson (c) och fru Odelsparr (c) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna

1. att den allmänna fortbildningen av förskolepersonal blir obligatorisk i enlighet med barnstugeutredningens förslag,

2. att vidareutbildning för föreståndare och befattningshavare anordnas i enlighet med barnstugeutredningens förslag,

1976/77: 1552 av fru Johnsson (c) och fröken Andersson (c) vari yrkas att riksdagen beslutar att anhålla hos regeringen om att initiativ tas till att handikappade och utvecklingsstörda barns situation beaktas inom förskolläro- och fritidspedagogutbildningen,

1976/77: 1553 av fru Ståhlberg m. fl. (s) vari yrkas att riksdagen beslutar att vid ett förstatligande av fritidspedagogutbildningen även högskoleenhet utan annan lärarutbildning kan komma i fråga,

1976/77: 1554 av herr Werner m. fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen med avslag på propositionen 1976/77: 76 i berörda avseenden beslutar

a) att utbildningstiden för förskollärare och fritidspedagoger skall vara fyra år, med varvad teori och praktik i enlighet med vad som anförs i motionen,

b) att inträdeskraven till förskolläro- och fritidspedagogutbildningarna bör vara 9-årig grundskola + fyra års yrkeserfarenhet eller 2-årig gymnasieskola + två års yrkeserfarenhet eller motsvarande,

c) att de som har anställning inom utbildningsyrkena men saknar formell kompetens ges möjlighet att genomgå utbildningen och att för denna kategori ersättning skall utgå motsvarande full lön under utbildningstiden,

2. att riksdagen dels uttalar att kommunerna bör vara skyldiga att tillse att personalen erhåller möjlighet till årlig fortbildning på 30 timmar och att statsbidrag bör utgå till denna verksamhet, dels hemställer hos regeringen om förslag därom,

3. att riksdagen uttalar att graderade betyg ej bör förekomma inom förskolläro- och fritidspedagogutbildningarna, utan att betygen ersätts av kompetensbevis,

4. att riksdagen uttalar att könskvotering tills vidare ej bör tillämpas för förskolläro- och fritidspedagogutbildningen och att orsakerna till den sneda könsfördelningen inom yrket bör utredas.

Utskottet

Den nu ifrågavarande propositionen omfattar förslag till utbildning av förskollärare och fritidspedagoger, förslag till utbildning av hemspråkslärare och förslag till försöksutbildning i slöjd kombinerad med utbildning i annat ämne.

Utbildning av förskollärare och fritidspedagoger

Enligt riksdagens beslut år 1975 (prop. 1975: 9, UbU 1975: 17, rskr 1975: 179) om reformering av högskoleutbildningen skall utbildning av förskollärare och fritidspedagoger ingå i högskolan. Enligt riksdagsbeslut tidigare denna vår skall det inom sektorn för utbildning för undervisningsyrken finnas en förskollärlinje och en fritidspedagoglinje (prop. 1976/77: 59, UbU 1976/77: 20, rskr 1976/77: 246). Den utbildningsplan, som skall finnas för respektive linje och som skall ange utbildningens mål, inriktning och huvudsakliga innehåll samt eventuella särskilda behörighetskrav, skall fastställas av den centrala högskolemyndigheten, universitets- och högskoleämbetet (UHÄ) eller, i fråga om kommunal högskoleutbildning, av UHÄ och skolöverstyrelsen (SÖ) i samråd.

Anknytningen av förskollärlar- och fritidspedagogutbildningarna till övriga pedagogiska utbildningar, i första hand låg- och mellanstadie-lärlarutbildningarna, ligger inom ramen för det arbete som lärlarutbildningsutredningen (LUT 74) skall utföra.

Förskollärlar- och fritidspedagogutbildningarna kommer enligt propositionen att innehålla tre block, nämligen kommunikation, omvärldsorientering och pedagogik. Frågan om vilka ämnesområden som skall studeras inom varje block skall avgöras av högskolemyndigheterna i deras arbete med planer för utbildningslinjerna.

I vad gäller inriktning och arbetssätt för respektive utbildning ansluter sig utskottet till föredragande statsrådets uppfattning att den säkraste garantin för att förskole- och fritidsverksamhetens intressen och behov skall få genomslag i utbildningen är att denna utformas i nära samarbete med praktikinstitutioner och praktiskt verksam personal.

Utskottet anser vidare i likhet med föredragande statsrådet att det är angeläget att medicinska faktakunskaper och kunskaper rörande barn med handikapp meddelas i såväl grundutbildningen som vidareutbildningen (jfr prop. s. 80 och 88). Med hänvisning härtill och till de lokala initiativ som linjenämnden enligt den nya studieordningen äger ta beträffande utbildningens inriktning mot skilda behov, t. ex. handikappade barn, anser utskottet att motionen 1976/77: 1552 inte påkallar någon riksdagens åtgärd. En försöksverksamhet med teckenspråksträning övervägs exempelvis enligt vad utskottet erfarit redan nu för förskollärlarlinjen i Göteborg. Utskottet vill också erinra om att utbildning på spe-

ciällärlinje anordnas för bl. a. förskollärare som arbetar med gravt handikappade barn.

Enligt utskottets uppfattning är det av vikt att den personal som arbetar inom förskola och fritidsverksamhet får sådan erfarenhet av föreningslivet att den inte förbiser föreningslivets möjligheter och resurser när det gäller arbetet med barn och ungdom. Med hänvisning till vad som i frågan uttalas i propositionen anser utskottet att motionen 1976/77: 1550 yrkandet 1 om ett särskilt riksdagsuttalande i ärendet inte påkallar någon riksdagens åtgärd.

I propositionen förordas att *utbildningstiden* för förskolläraryrket och fritidspedagogutbildningarna blir fyra terminer för dem som har viss utbildning inom barnomsorgen (vårdlinjens gren för barn- och ungdomsvård eller 20- eller 40-veckorsutbildning till barnskötare) och fem terminer för dem som inte har nyssnämnda förutbildning. Utskottet tillstyrker förslaget och avstyrker samtidigt yrkandena 1 a och 1 b i motionen 1976/77: 1554 om annan organisation av förskolläraryrket och fritidspedagogutbildningarna.

Kravet om lön under utbildningen m. m. i motionen 1976/77: 1312 och motionen 1976/77: 1554 yrkandet 1 c bör avslås av riksdagen.

Fr. o. m. den 1 juli 1980 bör enligt propositionen de generella kraven i fråga om *allmän behörighet* för högskolestudier gälla även för förskolläraryrket och fritidspedagoglinjerna. För allmän behörighet till dessa utbildningar kommer därmed att krävas att den sökande antingen har genomgått minst tvåårig gymnasieskollinje eller motsvarande utbildning samt har kunskaper i svenska och engelska motsvarande minst två årskurser på någon linje i gymnasieskolan eller har fyllt 25 år och arbetat minst fyra år och har nyssnämnda kunskaper i engelska.

I fråga om vuxna sökande som har genomgått äldre barnskötaryrket eller någon av de speciella kurserna för utbildning till barnskötare i gymnasieskolan bör enligt propositionen övervägas i vilken utsträckning kravet på kunskaper i engelska skall upprätthållas. Utskottet vill med anledning härav anföra följande.

Även om utbildningens genomförande för närvarande inte kräver kunskaper i engelska kan olika slag av vidareutbildning eller studier i fortbildande syfte kräva sådana kunskaper. De flesta sökande är vuxna i betydelsen myndiga. Kravet på kunskaper i engelska kan inte generellt efterges för alla sökande med barnskötaryrket. För äldre sökande som har yrkeserfarenhet av viss omfattning inom barnomsorgen och i propositionen (s. 90) angiven barnskötaryrket bör det enligt utskottets uppfattning kunna ges individuell dispens från kravet på kunskaper i engelska. Utskottet föreslår att riksdagen med anledning av propositionen 1976/77: 76 och motionen 1976/77: 1550 yrkandet 2 ger denna uppfattning till känna för regeringen. Samtidigt tillstyrker ut-

skottet propositionens förslag i vad gäller tidpunkt för behörighetsbestämmelsernas ikraftträdande.

Enligt motionen 1976/77: 1554 (yrkandet 4) bör riksdagen uttala att *könskvotering* tills vidare inte bör tillämpas på intagning till förskollärautbildningen. Motionärerna har uppfattningen att man i stället bör undersöka orsakerna till den sneda fördelningen på kön inom förskolläraryrket och därefter så långt det går undanröja dessa.

Av propositionen framgår att föredragande statsrådet avser föreslå regeringen att ge jämställdhetskommittén (Ju 1976: 08) i uppdrag att komma in med förslag i syfte att nå en jämnare könsfördelning i förskolläro- och fritidspedagogutbildningarna. Med hänvisning till detta uppdrag föreslår utskottet att riksdagen avslår motionen 1976/77: 1554 yrkandet 4.

I propositionen föreslås att en *pedagogik/metodikläraru*tbildning om normalt 20 poäng skall anordnas för förskollärare och fritidspedagoger, som har minst fyra års yrkeserfarenhet. Utskottet tillstyrker förslaget om denna vidareutbildning och föreslår att den förs upp på förteckningen över påbyggnadslinjer. Även barnavårdslärare, som har minst fyra års yrkeserfarenhet, bör som föredraganden framhåller ha tillträde till denna utbildning.

Föredragande statsrådet förutsätter att barnstugeutredningens övriga förslag till vidareutbildningskurser kommer att beaktas av högskolemyndigheterna vid deras planering av utbildningen inom området och framhåller betydelsen av att behovet av vidareutbildning för föreståndare och administrativa befattningshavare inom barnomsorgen beaktas vid denna planering. Med hänvisning härtill föreslår utskottet att riksdagen avslår motionen 1976/77: 1551 yrkandet 2 om vidareutbildning för föreståndare och administrativa befattningshavare.

Tvåårig fritidspedagogutbildning anordnas f. n. dels vid lärarhögskola och förskoleseminarium, dels som en specialkurs i gymnasieskolan. Båda dessa utbildningar kommer att fr. o. m. läsåret 1977/78 ingå i högskolan som allmän utbildningslinje. Den tvååriga fritidspedagogutbildningen vid lärarhögskola och förskoleseminarium omfattar ca 1 000 intagningsplatser medan utbildningen i gymnasieskolan omfattar ca 440 platser. Under en övergångstid bör enligt propositionen 1976/77: 76 fritidspedagogutbildning kunna anordnas både inom statlig och kommunal högskola, eftersom behovet av utbildad personal i fritidshem och fritidsverksamhet är stort. På längre sikt bör dock, heter det, fritidspedagogutbildning anordnas endast i anslutning till övrig läraru

tildning inom den statliga högskolan. Den kommunala fritidspedagogutbildningen bör därför successivt avvecklas.

I motionen 1976/77: 1550 yrkandet 4 hemställs att regeringen snarast

skall förelägga riksdagen förslag om *den kommunala fritidspedagogutbildningens avveckling* och inordnande i den statliga högskoleorganisationen.

Utskottet har erfarit att vissa skolstyrelser, t. ex. i Göteborg och Uppsala, uttalat önskemål om ett snabbt förstatligande av fritidspedagogutbildningen. Enligt utskottets uppfattning finns det inte heller anledning till dröjsmål i detta avseende, i synnerhet inte på orter där förskollärary- eller klassläraryr utbildning redan anordnas och där den statliga högskolan har erforderliga lokalresurser för fritidspedagogutbildningen. En sådan samordning främjar ett önskvärt samspel mellan förskolläraryr-, fritidspedagog- och klassläraryr utbildningarna. I de fall kommun och stat är ense om ett förstatligande blir det huvudsakligen fråga om en överföring av medel från anslaget Bidrag till kommunal högskoleutbildning m. m. till anslaget Utbildning för undervisningsyrken. Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionen 1976/77: 1550 yrkandet 4.

I Östersund finns inte någon statlig lärarutbildningsanstalt. Nuvarande kommunala fritidspedagogutbildning har resurssamband med ortens gymnasieskola. Den 1 juli 1977 kommer det för fritidssektorn i Östersund att finnas tre allmänna utbildningslinjer, nämligen statlig fritidsledarlinje, kommunal ungdomsledarlinje och kommunal fritidspedagoglinje. I motionen 1976/77: 1553 begärs att kommunal fritidspedagogutbildning skall kunna förstatligas och inrättas som allmän utbildningslinje även vid statlig högskoleenhet utan lärarutbildningslinje.

Ställning behöver enligt utskottets mening inte nu tas till spørgsmålet om fritidspedagogutbildningen i Östersund som nämns i motionen 1976/77: 1553. Den aktualiserade frågan bör kunna avgöras mot bakgrund av de förslag som LUT 74 kommer att lämna. Med hänvisning till det anförda anser utskottet att motionen 1976/77: 1553 inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet anser, i likhet med föredragande statsrådet och Svenska kommunförbundet, att frågor som gäller den allmänna *fortbildningens omfattning* för personal inom förskolan och fritidsverksamheten och formerna för personalens deltagande bör lösas i samråd mellan arbetsgivare och personalens fackliga organisationer. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motionen 1976/77: 1551 yrkandet 1 och motionen 1976/77: 1554 yrkandet 2 om obligatorisk fortbildning m. m.

Sedan budgetåret 1974/75 har under femte huvudtiteln utgått 2 milj. kr. årligen för särskild information till och fortbildning av personal inom barnomsorgen. Också för budgetåret 1977/78. skall enligt propositionen 1976/77: 100 bilaga 8 utgå 2 milj. kr. för *socialstyrelsens medverkan i fortbildningsarbetet* beträffande personal inom barnomsorgen. (SoU

1976/77: 25, rskr 1976/77: 200). Sammanlagt har således för denna försöksverksamhet anvisats 8 milj. kr.

Enligt propositionen 1976/77: 76 är det naturligt att socialstyrelsen bland sina uppgifter inom barnomsorgen har planerande och övergripande uppgifter inom fortbildningsverksamheten. I dessa uppgifter bör ligga att tillsammans med kommunförbundet och i samråd med personalorganisationerna utveckla metoder och föreslå innehåll i en lokal allmän fortbildningsverksamhet. Socialstyrelsen bör vidare, heter det i propositionen, i samarbete med kommunförbundet och personalorganisationerna framställa lämpligt material och följa upp och utvärdera verksamheten. Till frågan om vilka resurser som skall ställas till socialstyrelsens förfogande för dess uppgifter i den allmänna fortbildningen skall chefen för socialdepartementet återkomma i nästa års budgetproposition.

Enligt motionen 1976/77: 1550 yrkandet 5 bör socialstyrelsens särskilda information och fortbildning av förskolans personal pågå under hela den med kommunförbundet avtalade perioden för utbyggnaden av samhällets barnomsorg, dvs. t. o. m. december 1980.

Utskottet har inhämtat att avsikten är att nämnda försöksverksamhet skall avslutas med utgången av juni 1978 och att verksamheten i dess nuvarande former därefter skall bli en permanent uppgift för socialstyrelsen. Utskottet, som anser det mycket tillfredsställande att verksamheten skall permanentas, förutsätter att socialstyrelsens insatser på ifrågavarande område i fortsättningen skall ha minst samma omfattning som för närvarande och föreslår med denna utgångspunkt att riksdagen avslår motionen 1976/77: 1550 yrkandet 5.

Utbildningen och fortbildningen av förskolans och fritidsverksamhetens personal samt den föräldrautbildning som arbetsgruppen för samhällets barnomsorg inom kort avser att lägga fram förslag om bör — som utskottet ser det — ha som självklar utgångspunkt att det kommersiella kulturutbudet skall både granskas kritiskt och ställas mot barnens verkliga behov. Då ett särskilt riksdagsuttalande av denna innebörd inte kan anses erforderligt avstyrker utskottet motionen 1976/77: 964 yrkandet 1 med krav om ett sådant uttalande.

Utbildning av hemspråklärare

Särskild utbildning av klasslärare med finska som modersmål anordnas sedan vårterminen 1975 vid vissa lärarhögskolor. Vidare har inom ramen för förskollärlinjen i januari 1977 påbörjats utbildning av tvåspråkiga förskollärare för finska, serbokroatiska och grekiska språkgrupper (prop. 1975/76: 89, UbU 1975/76: 26, rskr 1975/76: 268). Efter avslutad utbildning kan dessa förskollärare tjänstgöra i barngrupper bestående av enbart invandrabarn, i barngrupper med såväl svenska barn som invandrabarn samt i barngrupper bestående av enbart svenska barn.

Enligt propositionen 1976/77: 76 skall fr. o. m. läsåret 1977/78 en tvåårig grundutbildning för hemspråklärare anordnas. Syftet med utbildningen är att utbilda hemspråklärare som är kunniga i såväl svenska som hemspråk för arbete i förskola, grundskola och gymnasieskola. Utbildningen skall omfatta ämnesstudier (hemspråk, svenska, omvärldsorientering) och praktik. Utbildningen avser förskolan och skolan i sin helhet med fördjupning antingen mot förskola samt låg- och mellanstadium eller mot mellan- och högstadium samt gymnasieskola. Det föreslås att 120 studerande utbildas under 1977/78. Undervisningen bör omfatta språken finska, serbokroatiska/kroatoserbiska, grekiska, turkiska och danska.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till hemspråklärarutbildning och föreslår att en hemspråklärarlinje om 80 poäng tas upp på förteckningen över allmänna utbildningslinjer.

Utskottet vill i likhet med föredragande statsrådet understryka att behovet av hemspråklärare framför allt bör täckas genom att tvåspråkiga sökande bereds tillfälle att genomföra förskollärary- eller klassläraryutbildning. Enligt SÖ bör studerande inte genomgå en tvåårig hemspråklärarutbildning i det fall då det kan förmodas att vederbörande aldrig under en längre tid kommer att få ett tillräckligt underlag för tjänst som hemspråklärare. I stället bör tvåspråkiga lärare efter genomgången förskollärary- eller klassläraryutbildning kunna fördjupa sina kunskaper på hemspråksundervisningens område via linjeanknutna påbyggnadskurser.

Försöksutbildning i slöjd

Utskottet tillstyrker regeringens förslag i propositionen 1976/77: 76 att det fr. o. m. budgetåret 1978/79 vid textillärarylinjen i Göteborg och slöjdlärarylinjen i Linköping skall anordnas en försöksutbildning om 60 poäng för lärare i textilslöjd, respektive trä- och metallslöjd kombinerad med utbildning om 40 poäng i engelska eller matematik. Härutöver skall kurs om ytterligare 20 poäng kunna väljas i något av nyssnämnda ämnen. I vad gäller textilslöjd skall det finnas två alternativa kurser om 20 poäng för studerande som önskar erhålla behörighet för tjänst i gymnasieskolan som lärare i textilkunskap som avser sömnad, respektive textilkunskap som avser vävning (lärare 142 respektive lärare 143). Avsikten är att sistnämnda studiekurs i vävning skall kunna anordnas även som linjeanknuten kurs på reguljär textillärarylinje och som enstaka kurs.

Förslaget i propositionen om praktisk-pedagogisk utbildning tillstyrks.

Betygsfrågor

Regeringen har i en särskild förordning den 13 januari 1977 meddelat föreskrifter om betygsättning inom allmänna utbildningslinjer

och påbyggnadslinjer, innebärande att det ankommer på vederbörande myndigheter att i samband med fastställandet av utbildningsplaner också ange vilket betygssystem som skall tillämpas. Vidare har LUT 74 den 3 februari 1977 fått i uppdrag att lämna förslag till en enhetlig och samlad lösning av betygssättning när det gäller utbildningen av lärare för skolväsendet. Härvid skall även frågan om meritvärdering vid tjänstetillsättningar inom skolväsendet beaktas. Arbetet skall bedrivas i samråd med berörda personal- och elevorganisationer.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen avslår motionen 1976/77: 196, motionen 1976/77: 1550 yrkandet 3 och yrkandet 6 samt motionen 1976/77: 1554 yrkandet 3 angående avskaffande av betyg för vissa lärarutbildningar.

Hemställan

Utskottet har inte något att erinra mot övriga förslag i propositionen 1976/77: 76 och hemställer

1. att riksdagen beträffande viss inriktning av förskollärarych fritidspedagogutbildningarna avslår motionen 1976/77: 1552,
2. att riksdagen beträffande kontakt med föreningslivet avslår motionen 1976/77: 1550 yrkandet 1,
3. att riksdagen beträffande förskollärarych fritidspedagogutbildningarnas organisation avslår motionen 1976/77: 1554 yrkandena 1 a och 1 b,
4. att riksdagen beträffande lön under utbildningstiden m.m. avslår motionen 1976/77: 1312 och motionen 1976/77: 1554 yrkandet 1 c,
5. att riksdagen beträffande individuell dispens från kravet på viss förkunskap med anledning av propositionen 1976/77: 76 och motionen 1976/77: 1550 yrkandet 2 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anför,
6. att riksdagen beträffande undersökning av orsakerna till viss könsfördelning avslår motionen 1976/77: 1554 yrkandet 4,
7. att riksdagen beträffande vidareutbildning för förståndare och administrativa befattningshavare avslår motionen 1976/77: 1551 yrkandet 2,
8. att riksdagen beträffande en plan för fritidspedagogutbildningens förstatligande avslår motionen 1976/77: 1550 yrkandet 4,
9. att riksdagen beträffande fritidspedagogutbildningens förstatligande vid viss läroanstalt avslår motionen 1976/77: 1553,
10. att riksdagen beträffande obligatorisk fortbildning m.m. avslår motionen 1976/77: 1551 yrkandet 1 och motionen 1976/77: 1554 yrkandet 2,
11. att riksdagen beträffande särskild information och fortbildning avslår motionen 1976/77: 1550 yrkandet 5,

12. att riksdagen beträffande visst uttalande om utbildningen för barnavårdande personal m. fl. avslår motionen 1976/77: 964 yrkandet 1,
13. att riksdagen i övrigt godkänner de riktlinjer för utbildning och fortbildning av förskollärare och fritidspedagoger m. m. som angetts i propositionen 1976/77: 76,
14. att riksdagen beträffande sektorn för utbildning för undervisningsyrken beslutar att förskollärlinjen den 1 juli 1978 skall tas upp som allmän utbildningslinje om 100 poäng på förteckningen över allmänna utbildningslinjer,
15. att riksdagen beträffande sektorn för utbildning för undervisningsyrken beslutar att fritidspedagoglinjen den 1 juli 1978 skall tas upp som allmän utbildningslinje om 100 poäng på förteckningen över allmänna utbildningslinjer,
16. att riksdagen beträffande sektorn för utbildning för undervisningsyrken beslutar att pedagogik/metodiklärläro-utbildning den 1 juli 1978 skall tas upp som påbyggnadslinje om 20 poäng på förteckningen över allmänna utbildningslinjer,
17. att riksdagen godkänner de riktlinjer för utbildning av hemspråklärare som angetts i propositionen 1976/77: 76,
18. att riksdagen beträffande sektorn för utbildning för undervisningsyrken beslutar att hemspråklärlinjen den 1 juli 1977 skall tas upp som en allmän utbildningslinje om 80 poäng på förteckningen över allmänna utbildningslinjer,
19. att riksdagen godkänner de riktlinjer för försöksutbildning av lärare i slöjd i kombination med engelska eller matematik vilka angetts i propositionen 1976/77: 76,
20. att riksdagen beträffande uttalande om avskaffande av grade-erade betyg för vissa läro-utbildningar avslår motionen 1976/77: 196, motionen 1976/77: 1550 yrkandet 3 och yrkandet 6 samt motionen 1976/77: 1554 yrkandet 3.

Stockholm den 12 maj 1977

På utbildningsutskottets vägnar

STIG ALEMYR

Närvarande vid ärendets slutbehandling: herrar Alemyr (s), Nordstrandh (m), Johansson i Skärstad (c), Wiklund (s), fröken Hörlén (fp), herrar Gustafsson i Barkarby (s), Karlsson i Mariefred (c), fru Hjelm-Wallén (s), herrar Strindberg (m), Sundgren (s), fröken Rogestam (c), herrar Hagberg i Örebro (s), Bengtsson i Hamneda (c), Jonsson i Alingsås (fp) och fru Ståhlberg (s).

Reservationer

1. beträffande visst uttalande om utbildningen för barnavårdande personal m. fl. av herrar Alemyr, Wiklund, Gustafsson i Barkarby, fru Hjelm-Wallén, herrar Sundgren, Hagberg i Örebro och fru Stålberg (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 8 som börjar "Utbildningen och" och slutar "sådant uttalande" bort ha följande lydelse:

De kommersiella krafternas påverkan på barnen sker i många former. Utbudet av leksaker utgör härvid en viktig del. Många föräldrar är tyvärr omedvetna om att leksaker förmedlar värderingar till barnen. Det är angeläget att det såväl i all utbildning och fortbildning av barnavårdande och pedagogisk personal som i den aviserade föräldrautbildningen ingår en kritisk granskning av det kommersiella kulturutbudet ställt mot barnens verkliga behov. Riksdagen bör med bifall till motionen 1976/77: 964 yrkandet 1 göra ett uttalande härom.

dels att utskottets hemställan under 12 bort ha följande lydelse:

12. att riksdagen beträffande visst uttalande om utbildningen för barnavårdande personal m. fl. med bifall till motionen 1976/77: 964 yrkandet 1 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört,

2. beträffande uttalande om avskaffande av graderade betyg av herrar Alemyr, Wiklund, Gustafsson i Barkarby, fru Hjelm-Wallén, herrar Sundgren, Hagberg i Örebro och fru Stålberg (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande på s. 10 som börjar "Med hänvisning" och slutar "vissa lärarutbildningar" bort ha följande lydelse:

Riksdagen bör ta ställning till frågan om graderade betyg skall finnas på de utbildningslinjer som behandlas i propositionen. Utskottet förslår att riksdagen därvid uttalar att graderade betyg inte bör förekomma i förskolläro- och fritidspedagogutbildningarna samt i hemspråkläro-utbildningen.

dels att utskottets hemställan under 20 bort ha följande lydelse:

20. att riksdagen beträffande uttalande om avskaffande av graderade betyg för vissa lärarutbildningar med bifall till motionen 1976/77: 196, motionen 1976/77: 1550 yrkandet 3 och yrkandet 6 samt motionen 1976/77: 1554 yrkandet 3 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

Särskilt yttrande

av herr Johansson i Skärstad (c):

Barn med olika handikapp har en svår situation. Målet är att i möjligaste mån integrera olika handikappgrupper i den ordinarie verksamheten i daghem och förskolor.

De dövas situation bör särskilt uppmärksammas. Av särskild betydelse för denna grupp är att den får möjlighet att kommunicera med andra genom teckenspråket. För att döva barn skall kunna integreras med andra barn, bör alla barn få någon undervisning i teckenspråk. Detta innebär att åtminstone enklare ord och meningar bör läras ut på teckenspråk redan i förskolan.

En sådan enklare undervisning i teckenspråket i förskolan betyder dels ett stöd för de hörselskadade barnen i förskolan, dels att barns intresse för vidare studier i teckenspråk kan väckas.

Delta förutsätter också att teckenspråket behandlas i förskollärautbildningen. Det är angeläget att detta beaktas vid den lokala planeringen av utbildningen.

